

შპს თბილისის დავით აღმაშენებლის სასწავლო უნივერსიტეტი

პედაგოგთა და სტუდენტთა აკადემიური თავისუფლების ძირითადი პრინციპები

2019

შპს თბილისის დავით აღმაშენებლის სასწავლო უნივერსიტეტში (შემდომში -სასწავლო უნივერსიტეტი) მოქმედი ნორმატიული აქტები ეფუძნება სასწავლო პროცესში პედაგოგთა და სტუდენტთა აკადემიური თავისუფლების ძირითად პრინციპებს, აწესებს აკადემიური თანამდებობაზე მყოფ პირთათვის ეთიკის ნორმებსა და შიდასაუნივერსიტეტო ქცევის წესებს, რომელშიც მაქსიმალურად გათვალისწინებულია პედაგოგთა და სტუდენტთა აკადემიური თავისუფლება.

აკადემიური თავისუფლების ძირითად პრინციპები:

აკადემიური პერსონალი თავისუფალია ინსტიტუციური ცენზურისგან და სარგებლობს უფლებით, ყოველგვარი ჩარევის გარეშე განახორციელოს სწავლება, კვლევა, შემოქმედებითი საქმიანობა და სამეცნიერო ნაშრომების გამოქვეყნება. აგრეთვე, უზრუნველყოფილია აკადემიური პერსონალის უფლება, აუდიტორიის გარეთ გამოთქვას საკუთარი აზრი სასწავლო უნივერსიტეტის ინსტიტუციურ პოლიტიკაზე და აწარმოოს ღია დისკუსია სასწავლო უნივერსიტეტის აკადემიური პერსონალისა და ადმინისტრაციის წარმომადგენლებთან. ამავე პერსონალის ეკისრება ვალდებულება, დაიცვას პროფესიული ეთიკის ნორმები და გამოიჩინოს ჯეროვანი პატივისცემა სხვების შეხედულებებისადმი.

როგორც მოქალაქე, აკადემიური პერსონალი უფლებამოსილია, სასწავლო უნივერსიტეტის ფარგლებს გარეთ სრულად მიიღოს მონაწილეობა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში და ყოველგვარი შეზღუდვის გარეშე გამოხატოს საკუთარი პოზიცია სადაო პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ საკითხებზე. თუმცა ამ უფლებას თან სდევს გარკვეული პასუხისმგებლობა, რადგან საზოგადოებამ შეიძლება პედაგოგის პროფესია ან უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულება, მის მიერ გამოთქმული მოსაზრების საფუძველზე შეაფასოს. პედაგოგის განსაკუთრებული როლი და ადგილი საზოგადოებაში ავალდებულებს მას, საჭიროების შემთხვევაში ჯეროვანი თავშეკავება გამოიჩინოს და ნათელი გახადოს, რომ სასწავლო უნივერსიტეტის სახელით არ ლაპარაკობს.

სწავლების მეთოდები

- აკადემიური პერსონალს უფლება აქვს, საგანმანათლებლო პროგრამის ფარგლებში დამოუკიდებლად განსაზღვროს სასწავლო პროგრამების შინაარსი, სწავლების მეთოდები და საშუალებები. ეს უფლება შეიძლება შეიზღუდოს სასწავლო უნივერსიტეტის მხრიდან სასწავლო პროცესის ორგანიზებისა და მაღალი ხარისხის სწავლების უზრუნველყოფის მიზნით. აკადემიური პერსონალის მიერ შერჩეული მეთოდი გონივრულ კავშირში უნდა იყოს აკადემიურ დისციპლინასთან და სასწავლო უნივერსიტეტის საგანმანათლებლო მიზნების მიღწევას უნდა ემსახურებოდეს. დაუშვებელია სწავლების ისეთი მეთოდების გამოყენება, რომლებიც ახდენს ნარკოტიკების, ალკოჰოლის ან თამბაქოს მოხმარების ან უკანონო ქმედების წახალისებას, ცილისწამების ან უხამსობის გავრცელებას, აგრეთვე, ეთნიკური ან რელიგიური შუღლის გაღვივებას, დანაშაულის ან ძალადობისკენ წაქეზებას.

ინდოქტრინაციისა და სასწავლო პროცესის პოლიტიზების აკრძალვა

- აკადემიური თავისუფლება აბსოლუტური არ არის. მისი დაბალანსება უნდა მოხდეს სასწავლო უნივერსიტეტის ლეგიტიმურ ინტერესთან, უზრუნველყოს სწავლების მაღალი ხარისხი და დაიცვას აუდიტორია ინდოქტრინაციის ნებისმიერი მცდელობისგან. საგანმანათლებლო პროგრამებით გათვალისწინებული საგნების

სწავლება აკადემიური, ობიექტური, ნეიტრალური და პლურალისტური უნდა იყოს. დაუშვებელია აკადემიური პერსონალი აკადემიური პერსონალმა სტუდენტებს საკუთარი მოსაზრებები მოახვიოს თავს. მაგალითად, დაუშვებელია იმ თეორიის ან ფაქტის წარმოჩენა მეცნიერულად, რომელსაც მეცნიერული საფუძველი არ გააჩნია. პროფესორ-მასწავლებელს უფლება აქვს, თავისუფლად წარმოადგინოს საკუთარი მოსაზრება ლექციაზე განსახილველ საკითხთან დაკავშირებით, თუმცა, ამავე დროს, ის ვალდებულია, მოახდინოს სტუდენტის ზუსტი ინფორმირება განსხვავებული მოსაზრებების ფართო სპექტრის შესახებ. აგრეთვე, ხელი შეუწყოს სწავლების საგანთან დაკავშირებით თავისუფალი დისკუსიის წარმართვას აუდიტორიაში. ასევე, დაუშვებელია სასწავლო უნივერსიტეტში სასწავლო პროცესის პოლიტიზება. აკადემიური პერსონალი ვალდებულია, თავი შეიკავოს პოლიტიკურად სადაო ისეთი საკითხების განხილვისგან, რომლებიც არ არის გონივრულ კავშირში სწავლების საგანთან.

ტენურა

- ტენურა არის სასწავლო უნივერსიტეტის ფარგლებში აკადემიური თავისუფლების უზრუნველყოფის ერთ-ერთი ძირითადი საშუალება. ის ხელს უწყობს განათლების ხარისხის გაუმჯობესებას, ვინაიდან აკადემიურ პერსონალს აძლევს სწავლებისა და კვლევის წარმართვის საშუალებას სამსახურებრივი მდგომარეობის გაუარესების ნიადაგზე ყოველგვარი ზემოქმედებისა და ზეწოლის გარეშე. პროფესორის მიერ ტენურის მიღების შემდეგ მისი შრომითი ურთიერთობა სასწავლო უნივერსიტეტთან განუსაზღვრელი ვადით გაგრძელებულად ითვლება. სასწავლო უნივერსიტეტი უფლებამოსილია, პროფესორს ტენურა საგამოცდო ვადის დასრულების შემდეგ მიანიჭოს. სასწავლო უნივერსიტეტში პროფესორად მუშაობის 7 წლის შემდეგ კი პროფესორს ტენურა ავტომატურად ენიჭება. ტენურის მოსაპოვებლად აუცილებელ შრომის სტაჟში ჩაითვლება პროფესორის მიერ: კვალიფიკაციის ამდლების მიზნით სამეცნიერო-შემოქმედებითი შვებულების აღება არაუმეტეს ერთი სასწავლო წლის ვადით; სხვა სასწავლო უნივერსიტეტში პროფესორად მუშაობის ვადა არაუმეტეს სამი წლით; სხვა უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებაში სამ წელზე მეტი ვადით პროფესორად მუშაობის შემთხვევაში სასწავლო უნივერსიტეტსა და პროფესორს შორის შეთანხმების საფუძველზე ამ უკანასკნელს ტენურა შეიძლება მიენიჭოს სასწავლო უნივერსიტეტში პროფესორად მუშაობის 4 წლის შემდეგ.

დაუშვებელია სასწავლო უნივერსიტეტის მიერ ტენურის მქონე პროფესორის გათავისუფლება აკადემიური თანამდებობიდან, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც საქმე გვაქვს: უკიდურეს ფინანსურ აუცილებლობასთან - გარდაუვალი ფინანსური კრიზისი, რომელიც საფრთხეს უქმნის სასწავლო უნივერსიტეტის არსებობას და რომლის დაძლევა შეუძლებელია სხვა ნაკლებად მძიმე ზომების მიღებით;

საგანმანათლებლო პროგრამის შეწყვეტასთან

- გადაწყვეტილება საგანმანათლებლო პროგრამის შეწყვეტის თაობაზე შეიძლება განპირობებული იყოს მხოლოდ სასწავლო უნივერსიტეტის საგანმანათლებლო მისიის ხელშეწყობის ინტერესით;

პროფესორის შრომისუუნარობასთან

- შრომისუუნარობას უნდა ადასტურებდეს ოფიციალური სამედიცინო დასკვნა პროფესორის მიერ საკუთარი მოვალეობების შესრულების შეუძლებლობის შესახებ;

პროფესორის არაკომპეტენტურობასთან, მის მიერ სასწავლო უნივერსიტეტის შინაგანაწესის, ქცევის კოდექსის ან შრომითი ხელშეკრულების პირობების უხეშ ან სისტემატურ დარღვევასთან - სასწავლო უნივერსიტეტი ვალდებულია, დაიცვას სამართლიანი მოპყრობის პრინციპი და უზრუნველყოს პროფესორის გათავისუფლების საკითხის ობიექტური და მიუკერძოებელი განხილვა.

უკიდურესი ფინანსური აუცილებლობის ან საგანმანათლებლო პროგრამის შეწყვეტის საფუძველზე ტენურის მქონე აკადემიური პერსონალის წევრის გათავისუფლებამდე სასწავლო უნივერსიტეტის ხელმძღვანელობა ვალდებულია, მიიღოს ყველა გონივრული ზომა იმავე სასწავლო უნივერსიტეტის ფარგლებში სხვა შესაფერის თანამდებობაზე მისი გადაყვანისათვის. იმ შემთხვევაში, თუ ეს სპეციალური მომზადების გარკვეულ ვადას საჭიროებს, სასწავლო უნივერსიტეტი ვალდებულია, უზრუნველყოს პროფესორი შესაბამისი ფინანსური ან სხვა სახის დამხარებით.

ტენურის მქონე პროფესორის გათავისუფლების საფუძველების არსებობის მტკიცების ტვირთი ეკისრება სასწავლო უნივერსიტეტს. ტენურის მქონე პროფესორს უფლება აქვს, მოითხოვოს, რომ მისი საკითხი განხილულ იქნეს საჯარო სხდომაზე სასწავლო უნივერსიტეტის ყველა იმ ორგანოს მიერ, რომელიც მონაწილეობს მისი გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებაში. აკადემიური თანამდებობიდან გათავისუფლების შემთხვევაში ტენურის მქონე პროფესორს უნდა მიეცეს გასასვლელი დახმარება ერთი წლის საშუალო შრომის ანაზღაურების ოდენობით. ამ შეღავათით არ სარგებლობს პროფესორი, რომლის გათავისუფლება მოხდა არაკომპეტენტურობის, სასწავლო უნივერსიტეტის შინაგანაწესის ან ქცევის კოდექსის უხეშ ან სისტემატური დარღვევის საფუძველზე.

ტენურის მიღებამდე სასწავლო უნივერსიტეტის აკადემიურ თანამდებობაზე პიროვნების დანიშვნა, ასევე, სასწავლო უნივერსიტეტსა და პროფესორს შორის არსებულ შრომით ურთიერთობებში

ნებისმიერი ცვლილება წერილობით უნდა გაფორმდეს. შრომითი ხელშეკრულების ან მასში შესული ცვლილებების ასლი პროფესორს უნდა გადაეცეს. შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტის ან განუახლებლობის შესახებ პროფესორს წერილობით უნდა ეცნობოს სამი თვით ადრე, ხოლო ერთსა და იმავე უნივერსიტეტში პროფესორად მუშაობის ორი ან მეტი წლის შემდეგ - 12 თვით ადრე, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც

პროფესორის მხრიდან საქმე გვაქვს: სასწავლო უნივერსიტეტის შინაგანაწესის ან ქცევის კოდექსის უხეშ დარღვევასთან;

შრომითი ხელშეკრულების პირობების უხეშ დარღვევასთან.

სტუდენტის აკადემიური თავისუფლება

სტუდენტის აკადემიური თავისუფლება მოიცავს სრულფასოვანი განათლების მიღებისა და შესაბამის საგანმანათლებლო დონეზე სწავლების საგანთან დაკავშირებით არსებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უფლებას. სტუდენტს ასევე უფლება აქვს, აირჩიოს სასწავლო პროგრამა, მონაწილეობა მიიღოს მეცნიერულ კვლევაში და ინდივიდუალური სასწავლო პროგრამის შემუშავებაში, აგრეთვე, პერიოდულად შეაფასოს აკადემიური პერსონალის მუშაობა.

სტუდენტის ცოდნის შეფასება - აკადემიური პერსონალის მიერ სტუდენტის აკადემიური მოსწრების შეფასება უნდა მოხდეს პროფესიული და ობიექტური კრიტერიუმების საფუძველზე. აკრძალულია სასწავლო უნივერსიტეტის მხრიდან ნებისმიერი სახის ჩარევა აკადემიური მიერ სტუდენტის აკადემიური მოსწრების შეფასების პროცესში. ასევე, დაუშვებელია, სტუდენტის ცოდნის აკადემიური შეფასება განპირობებული იყოს მისი დისციპლინით, შეხედულებებით, ეთნიკური წარმომავლობით, რელიგიური მრწამსით ან სხვა არამართლზომიერი ფაქტორებით. ამავე დროს, უნივერსიტეტი ვალდებულია, მიიღოს ყველა გონივრული ზომა სტუდენტის ცოდნის სამართლიანი შეფასების უზრუნველსაყოფად. ამისათვის სასწავლო უნივერსიტეტმა უნდა შეიმუშაოს სტუდენტის ცოდნის სამართლიანი შეფასების პროცედურები.